

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՑՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒԹՅՈՒՆ 11 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Չինականներն եկած վերջին լուրերը մինչև փետր. 4/16 կը հասնին:

Չինացիները Քանթոնի մէջ գտնուած բոլոր Սեւրպուլոնց առևտրի որոշ թիւը տան հազարի կը հասնի, կրակի տուեր սպրեր են. եւ Քանթոնի կառավարիչը անոնց տեղն անգամ անյայտ ընելու համար գետնի վրէպ տուեր է:

Ըսից զատ, Չինացի հազարի չափ խմբ ըսից իրենց պատերազմական նաւերով անգղիացւոց շողոմաներուն վրայ յարձակեր են եւ ջանք մը ստատիկ պատերազմներ ըրեր են անոնց հետ, բայց ամեն անգամուն ալ յաղթվել են Տասնեկը թնդանով մէկ նաւերին անգղիացւոց ձեռքն ինկեր. եւ շատերն ալ խորտակեր են անգղիացւոց թնդանոթներէն: Ենթադրուի նաեւ 16 թնդանով Չինացւոց մէկ մարտիչը զորաւոր ու թնդանոթները դանկ են:

Չինացի կառավարութիւնը հրաման իրերէ Քանթոնի կառավարչին, որ աւանդաբար զօրութեամբ դիմադրու թիւն ընէ անգղիացւոց, բայց երբոր տեսնէ որ քաղաքը անգղիացւոց նաւերին կործանելու վտանգի մէջ կը գտնուի, հաշտութիւն ընէ անոնց հետ:

Գաղղիական լայն անուն առեւտրական նաւ մը Չինացի գաղթականներ տարած տունը, Չինացիները խռովութիւն հաներ են նաեւ մէջ եւ նաեւ պետք սպաններ են: Բայց վրայ Գաղղիացի ծովային զորքից պաշտօնական շրջաբերական մը հանելով պատգիւրջ իր աղաւկիցներուն որ Չինացի գաղթական տաներէ գզու շանն:

Թայեւ լրագիրը կրօն թէ Ենթադրուի կառավարութիւնը մեծ զօրութիւն կը պատրաստէ Չինաստանի դէմ: Երբէն բազմազան զօրքեր հետ դհեան նաւով ծանայ կըլին Ենթադրուի:

Ըսից զատ, Ենթադրուի կառավարութիւնը հրաման իրերէ կառավարական Ուկրանիայի մէջ պատող անգղիական նաւերուն հրամանատար ծովապետին, որ իր նաւախուժին տունու Չինաստան երթայ ու Այսօր ծովապետին հետ միանայ:

Ենթադրուի զօրքի վրայ Փարիզի մէջ գեապանական ժողովը կը շարունակէ: Քանթոնի մը նաւակներու խօսքին նայելով, վեճի նիւթ եղած ամեն կետերը որոշվել, մինակ Բուրսիոյ Թաղաւորին վճարվելը զրաւական վտարի նաւերուն խնդիրը մնացեր է:

Վերջին Ենթադրուի լրագիրն խօսքին նայելով, Ենթադրուի լրագիրը Գաղղիայ ու Ենթադրուի հետ բարեկամական յարաբերութիւնները վերահաստատելու կը ջանայ, եւ ասոր համար հաշտութեան գետնին մը իրերէ փարկ:

Ենթադրուի մէջ մինչեւ հիւսիս իմացված ընտրութիւններուն թիւը 594 է հասած է, որոց 349-ը ազատական են, այսինքն լրտ Բալթիկ ընտրութիւնը կուսակց, եւ 245-ը պահպանողական:

Գաղղիայ տեղութեան ժողովը Սուրբի կոնսուլոսին գաղտնաբեր կարեւր ընկուց: Սուրբի լրագիրն մէջ հրատարակած հրովարտի մը յայտարարութիւն կրնէ, թէ յիշուող կոնսուլոսը որ երբ պարսիստուր վճիռներ տուած ըլլալով, այն վճիռները ոչինչ եւ պարտու են:

Սուրբի լրագիրը ուրիշ հրովարտի մ'ալ կը հրատարակէ, որով Գաղղիայ կառավարութիւնը արտօնութիւն կը շարունակէ երկամբ ուղի շինելու Նիզարի երբ գաւառներուն մէջ, եւ Ըսից, Քանթոնի թանթիւն եւ Օրան քաղաքները մէկ մէկու կցելու:

Սեւրպուլոնց պաշարման ժամանակը նոյն քաղաքին հօր եւ յամա պաշարման թեմաքը անուանի եղող Թոթլ լրագին ուս զօրապետը այս օրքս Փարիզ երթալով, Ենթադրուի կայսեր ներկայացու եւ սիրայի պատուով ընդունվելու Ենթադրուի վեհապետութիւնին:

Հոռմէն կը գրեն, թէ Ռաֆիկու քաղաքին կառավարիչը ստանդարտի լիտան եւ չորս տեղէն զորքերով: Բայանտիները վերջերէն մեկուն մէջ գաւառն մը թողուցեր են, որուն վրայ հետեւեալ արձանագրութիւնը վարված է կրի. Սեւրպուլոնց մէջ Ռաֆիկու չէ: Գայանի օր Սիլանո անուն գիտուոր մը անցնալով Ենթադրուի թագաւորը սպաննել ուղից ու մահուան դատապարտվեցաւ: Ըստ սպանութեան լուրը մեծ ստիպում պատճառեց:

Գաղղիայ կառավարութիւնը Նիզարի մէջ զարդ մը հաստատեց արտօնելուն տղայը կը թելու համար:

Փարիզի լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Փարիզի Օսմանեան զեական վեհապետ Սեւրպուլոնց Նիզարի պէյը արեւելեան լեզուայ հմուտ քանի մը երեւելի գաղղիացիներու յանձնէր է Գաղղիացւոց քաղաքական դատաւարանները անձկեկեկ թարգմանել, որ Կ. Պոլսը մէջ Ռ. Դրան:

Հաստատած օրէնսդրական յանձնաժողովն պիտի ներկայացնէ Տաճկաստանի համար քաղաքական դատաւարանները մը շինելու համար:

ՆԵՐՏԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝ Ուրիշի կառավարիչ Քեմալ փաշան Ըմախայի կառավարիչ անուանեցաւ: Ըմախայի կառավարիչ ալ Ռ. Բալթի կառավարիչ անուանեցաւ:

Ենթադրուի փառօրայեա Տառնան վեհապետը Յոսեփեան պէյը հասարակաց կը թու թեմա ժողովին անգամ անուանեցաւ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Թիֆլիզէն գրված արժանահաւատ նամակ մը հետեւեալ կերպով կը պատմէ վեհապետ Տ. Նիզարեան ամենայն հայոց Սեւրպուլոնց Կաթողիկոսին վախճանը:

«Մեր մեծանուն հայրապետին նշանաւոր ձիւրքերուն պէս վախճանն ալ նշանաւոր կերպով երջանիկ եղաւ: Իր բազմազան հոգաւարութիւններուն մէջ Ենթադրուի բարձրագոյն Սեւրպուլոնց չէր զաղքեր ամեն օր առաւօտ եւ երեկոյ Սեւրպուլոնց իջնալի եւ բոլոր ժամերուն թեմայի ներկայ գտնուիլէ՝ սկիզբէն մինչեւ վերջը:

Փետր. 12-ին առաւօտուն եւ երեկոյն նիզարեան եկեղեցի իջաւ, եւ այն օրը խիստ գուարթ էր: Գիշերը նիզարեան առջ գրեւն ու ոտքը լուսնայ տուաւ, եւ հետեւեալ առաւօտուն որ չորեքշաբթի կը լուսնայ, ըստ սովորութեան կանոնի եղաւ, լուսնայեալ հաղորդեցաւ եւ գրեւն նստաւ: Եւ առաւօտուն ժամերգութիւնն սկսեցաւ ժամանակը, նախալը (շաբթը) Ենթադրուի Ս. Սեւրպուլոնց անուն սենեակը կը մտնէ խնայելու, թէ եկեղեցի իջնալու ժամանակէ, եւ կայսրն ու կը գարհաւրի երբոր կը տեսնէ որ գրից ձեռքը բռնած եւ պատուական զուգը գրասեղանին վրայ դրած հոգին աւանդելէ: Սեւրպուլոնց անուն չէր չորքեր թուգթին վրայ: Ըստ հրաշայի մահ մը, որ ամենուն զարմարն ու հիացումը դրաւ:

Ուրիշ նամակ մըն ալ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Ենթադրուի Ս. Սեւրպուլոնց մարմինը փետր. 24-ին Թիֆլիզէն հանդիսի Սուրբ Ենթադրուի յուղարկուողուն վրայ:

«Փետր. 24-ին առաւօտուն ժամը երեքին, Թիֆլիզէն փառքին մայր եկեղեցի:

Լոյն մէջ ծառու ժամերգութիւնն սկսաւ, եւ Սուրբ Ենթադրուի Սեւրպուլոնց լրտ անուանութեամբ համաձայն Ըստ խորանին վարարը իրայիցով՝ Զարուհանց Գեր. Սեւրպուլոնց կոնսուլոսը Սուրբ Գաղտնալի խորհուրդը կանոնեց:

Արարարալի կողմէ՝ բոլոր եկեղեցականաց դասերը մեծազեւատեալ հանգուցելոյն դադարէն բոլորակը կանոնեցով, Սեւրպուլոնց Սեւրպուլոնց կոնսուլոսը հրաման տրուեց եւ օրհնութեան ծառ մը խօսելէն ետեւ, հանգստեան կարգը կատարվեցաւ:

Չորքը, հանգուցելոյն դադար մայր եկեղեցիէն հանվեցաւ նոյն հանգուցելու կարգաւ որով վեհապետին մայր եկեղեցին տարված էր: Բայց այս անգամ զաւաղէն անջնէն երկու զարդարեալ գեղեցիկ երկրորդին կը թային:

«Ըստիւ հանդիսի հանգուցելոյն անգամ մինչեւ քաղաքին տնտեսական շորս տեղ փար լրագրութիւն ու շորս տնտեսական աւետարան կարգալի ետեւ, պատրաստեալ կառքերը դրուեցաւ, եւ բազմաթիւ եկեղեցականներու ու աշխատանքի ներու եւ խում մըն ալ պահպանական զննորներուն հանգուցելու ուղեկցութեամբ Ս. Ենթադրուի տարուեցաւ, որ Կաթողիկէ մայր եկեղեցւոյն մէջ Օծման, հանգուցելու եւ թաղման կարգն ու արարողութիւնները պիտի կատարվին ըստ կանոնաց յայտատուեայ Սուրբ Սեւրպուլոնց:»

Ընթերցել 56-րդ մէջ քաղաքական խօսքն ու պատգամն շարունակուի:

Լրագրոյ 270 եւ 271 թիւերուն մէջ Թիֆլիզեան բողոքական հայերուն ըրած քրիստոնէի չփայլելը (մանաւանդ մենք միայն ճշմարիտ քրիստոնէայներ ենք ըսողներուն) նոր մէկ բռնական անկաւարութեանը վրայ օր տուած պատասխաններն բաւական պիտի համարվինք անանկ տխուր ու անօթալի նիւթի մը համար: Բայց Ընթերցել 59 եւ 60 երորք թիւերուն մէջ Լուսաւորչալի շայոց գէտ եւ Ենթադրուի հրատարակութիւններ կարգալիս հարկաւ մենք ալ պէտք է որ անոնց պատասխանները: Ուստի անոնց հարկաւ չափ կը հաստատենք հոս, որ նախ անոնց պատասխանները տանք ու կողք հրատարակելը մեր նոր բաժներն ու անանքները՝ որ մինչեւ հիւս մեր ը:

*Օծման վեհապետ կայսերայ եւ Պարիզի Ըստ հին հրովարտութեան իրաւունք տրված է, որ Սուրբ Ենթադրուի շայոց հայրապետները հանդիսի դացած տաններն, առջեւուն զարգարեալ ձիւր տարվին:

*Տես թիւ 271

Սաղայն առ խոսքերուն վրայ գինին խմած
 ժամանակին դառաճառութեան վրայ ամենախիւ-
 բրը կտակած մը անգամ մեկու մը մութէն շանյ-
 նիբը, ու սեղանէն կելլեն:

Որովայն զբ կը լսմանք, Սոսնիկ *Մերսէնէն
 բաժնուած, զօրականներուն հետ ծաղայր կելլե-
 իր երկիրը երկնալու: Բայց զեռ ապամանքին սը-

